

Sag C-103/24**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

7. februar 2024

Forelæggende ret:

Sąd Najwyższy (Polen)

Afgørelse af:

11. januar 2024

Anmoder:

X.Y.

Hovedsagens genstand

Anmodning fra forsvareren for en dommer ved en sąd rejonowy (ret i første instans) i en sag om prøvelse af, hvorvidt en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen), der er udpeget til at behandle en disciplinærsag mod en dommer ved en almindelig domstol, opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Foreneligheden af den prøvelse af dommerens uafhængighed og upartiskhed, der er fastsat i national ret, med EU-retten, navnlig artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med artikel 47, stk. 1 og 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – spørgsmål forelagt i henhold til artikel 267 TEUF

Præjudicielle spørgsmål

I. Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union, sammenholdt med artikel 47, [første og andet afsnit], i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, fortolkes således, at:

1) Sąd Najwyższy (øverste domstol), inden for rammerne af en særlig procedure indledt af en part med henblik på en prøvelse af, om en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) – der er udpeget til det dommerkollegium, der behandler en disciplinærsag vedrørende en dommer ved en almindelig domstol – selv opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed, er forpligtet til ex officio at foretage en prøvelse af, om det dommerkollegium, der er sammensat efter lodtrækning blandt alle dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), ligeledes er en retsinstans, der »forudgående er oprettet ved lov«[?]

2) Såfremt en anmodning om prøvelse af, om en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed, er baseret på en indsigelse om, at en sådan dommer blev udnævnt inden for rammerne af en (grundlæggende) mangelfuld udnævnelsesprocedure til dette embede, kan et kollegium på fem dommere, der udvælges ved lodtrækning blandt alle dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), da ikke omfatte dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), der er blevet udnævnt som led i den samme mangelfulde udnævnelsesprocedure, idet en sådan sammensætning af Sąd Najwyższy (øverste domstol) ikke kan betragtes som en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov[?]

- [S]åfremt det første spørgsmål, nr. 2), besvares bekræftende:

II. Har det i forbindelse med vurderingen af den mangelfulde sammensætning af dommerkollegiet i en sag vedrørende prøvelsen af, om en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed i forbindelse med artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, betydning, at kun to af de fem dommere blev udnævnt i forbindelse med en (grundlæggende) fejlbehæftet procedure for udnævnelse af en dommer til stillingen som dommer ved den øverste domstol, og er det i et sådant tilfælde alligevel muligt at fortsætte sagen og træffe en afgørelse, eftersom problemet med den fejlbehæftede udnævnelse til stillingen som dommer ved den øverste domstol ikke opstår i forhold til flertallet af de udnævnte dommere [?]

- [S]åfremt det andet spørgsmål besvares således, at hvis det dommerkollegium på fem dommere, der kræves i henhold til national ret, ikke desto mindre omfatter to eller mindst én mangelfuldt udnævnt dommer ved den øverste domstol, er en sådan domstol ikke en domstol som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, for så vidt som manglerne i udnævnelsesprocessen er af grundlæggende karakter [?]

III. For at sikre, at parterne har ret til at få deres sag behandlet inden for en rimelig frist ved en domstol, jf. artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, er det da tilladt, at en anmodning om undersøgelse af, om en dommer ved den øverste domstol (der er udpeget til at behandle en

disciplinærsag vedrørende en dommer ved en almindelig domstol) opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed, behandles af en domstol, der sidder alene, i form af en refererende dommer, for hvem der ikke er nogen mangler i udnævnelsesproceduren til stillingen som dommer ved den øverste domstol, som en anmodning om udelukkelse af en dommer ved den øverste domstol på grundlag af generelle principper [?]

Anførte EU-retlige forskrifter

Traktaten om Den Europæiske Union, artikel 4, stk. 3, artikel 6, stk. 1, artikel 19, stk. 1, andet afsnit;

Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, artikel 2, stk. 1 og 2, artikel 267

Chartret om grundlæggende rettigheder, artikel 47, første og andet afsnit;

Anført retspraksis fra Domstolen

Dom af 19. november 2019, A.K. m.fl. (Den øverste domstols disciplinærafdelings uafhængighed), de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, EU:C:2019:982 (herefter »A.K.-dommen«);

Dom af 29. marts 2022, Getin Noble Bank, sag C-132/20, EU:C:2022:235;

Dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede), sag C-718/21, EU:C:2023:1015;

Dom af 1. juli 2008, Chronopost og La Poste/UFEX m.fl., de forenede sager C-341/06 P og C-342/06 P, EU:C:2008:375

Dom af 24. juni 2019, Popławski, sag C-573/17, EU:C:2019:530;

Dom af 29. juli 2019, Torubarov, sag C-556/17, EU:C:2019:626;

Dom af 22. maj 2003, Connect Austria, sag C-462/99, EU:C:2003:297;

Dom af 2. juni 2005, Koppensteiner, sag C-15/04, EU:C:2005:345;

Dom af 6. oktober 2021, W.Ż. (Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol – udnævnelse), sag C-487/19, EU:C:2021:798;

Dom af 21. december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (En dommers forbliven i sit embede), sag C-718/21, EU:C:2023:1015;

Anført praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Dom af 22. juli 2021, Reczkowicz mod Polen;

Dom af 3. februar 2022, nr. 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. mod Polen;

Dom af 1. december 2020, nr. 26374/18, G. Astradsson mod Island;

Dom af 21. juni 2011, Fruni mod Slovakiet;

Dom af 6. november 2018, Ramos Nunes de Carvalho e SA mod Portugal;

Dom af 7. maj 2021, nr. 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. mod Polen;

Dom af 8. november 2021, nr. 49868/19 og 57511/19, Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen;

Anførte nationale retsfor skrifter

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republikken Polens forfatning), artikel 45, stk. 1

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (lov af 8.12.2017 om den øverste domstol), artikel 10, stk. 1, artikel 29, stk. 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21, 24, artikel 22a, stk. 1, artikel 26, stk. 2, 3, 4, artikel 73, stk. 1;

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (lov af 27.7.2001 om de almindelige domstoles organisation), artikel 128;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (lov af 6.6.1997 om strafferetspleje), artikel 30, stk. 1 og 2, artikel 41, stk. 1, artikel 42, stk. 1, artikel 534, stk. 1 og 2.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Ved ustawa z dnia 9 czerwca 2022 (lov af 9.6.2022), som trådte i kraft den 15. juli 2022, blev ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym »u.S.N.« (lov af 8.12.2017 om den øverste domstol) (herefter »lov om den øverste domstol«) ændret endnu en gang. Den indførte muligheden for, at en interesseret part eller en deltager i en sag ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) kan indgive en anmodning om at foretage en prøvelse af, om en bestemt dommer, der er udnævnt til dommerembedet, opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed, hvorved det i artikel 29, stk. 4, i lov om den øverste domstol blev fastsat, at omstændighederne omkring udnævnelsen af en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) ikke kan udgøre et eksklusivt grundlag for at gøre indsigelse mod en afgørelse, der er truffet med deltagelse af den pågældende dommer, eller sætte spørgsmålstegn ved

vedkommendes uafhængighed og upartiskhed. I henhold til artikel 29, stk. 5, i lov om den øverste domstol, er det tilladt at foretage en prøvelse af, om en dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) opfylder kravene om uafhængighed og upartiskhed, under hensyntagen til omstændighederne omkring den pågældendes udnævnelse og adfærd efter vedkommendes udnævnelse, efter anmodning fra en berettiget part (dvs. en part eller deltager i sagen ved Sąd Najwyższy (øverste domstol)), hvis dette under omstændighederne i en given sag kan føre til en overtrædelse af standarden for uafhængighed eller upartiskhed, der påvirker udfaldet af sagen, under hensyntagen til omstændighederne for den berettigede part og sagens karakter. Sąd Najwyższy (øverste domstol) behandler en sådan anmodning i et lukket retsmøde med deltagelse af fem dommere, der udvælges ved lodtrækning blandt alle dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), efter at have hørt den dommer, som anmodningen vedrører, medmindre et retsmøde er umuligt eller meget vanskeligt. Såfremt Sąd Najwyższy (øverste domstol) imødekommer anmodningen, skal den pågældende dommer udelukkes fra at behandle sagen. Udelukkelsen af en dommer fra deltagelse i en given sag kan ikke udgøre en grund til at udelukke den pågældende fra andre sager, hvori vedkommende deltager. Den afgørelse, der træffes efter behandlingen af anmodningen, kan appelleres til et dommerkollegium ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), som består af syv dommere, der udvælges ved lodtrækning blandt alle dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol).

- 2 Forsvareren for dommeren ved Sąd Rejonowy (retten i første instans) i P., X.Y., indgav i forbindelse med den disciplinærsag, der blev indledt ved afgørelse truffet af Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sąd Okręgowy (stedfortrædende anklager i disciplinærsager ved den regionale domstol) i P. af 12. august 2020, og ført ved Izba Odpowiedzialności Zawodowej (afdelingen for embedsansvar) ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), en anmodning om, at det blev fastslået, at betingelserne i artikel 29, stk. 5, i lov om den øverste domstol, var til stede, og anmodede om, at der blev foretaget en prøvelse af, om dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) K.B opfylder kravene om bl.a. uafhængighed og upartiskhed, og om hans udelukkelse fra at behandle disciplinærsagen vedrørende dommer X.Y.
- 3 Til støtte for anmodningen blev det anført, at dommeren ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) K.B. blev udnævnt til dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) ved en afgørelse truffet af Prezydent RP (Republikken Polens præsident) den 23. maj 2022, på grundlag af en tidligere indstilling om udnævnelse indeholdt i en afgørelse truffet af Krajowa Rada Sądownictwa (det nationale domstolsråd, Polen) (herefter »domstolsrådet«), som blev oprettet i henhold til proceduren fastsat i bestemmelserne i ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (lov af 8.12.2017 om ændring af lov om det nationale domstolsråd og visse andre love) (herefter »lovændringen af 8. december 2017«), og ved afgørelse truffet af Prezydent RP (Republikken Polens præsident) den 17. september 2022 blev han udnævnt til at sidde i Izba Odpowiedzialności Zawodowej (afdelingen for embedsansvar) ved Sąd Najwyższy (øverste domstol). Den mangelfulde sammensætning af

domstolsrådet, der påvirker lovligheden af proceduren for dommerudnævnelser, er blevet bekræftet i en række afgørelser fra Den Europæiske Unions Domstol og Sąd Najwyższy (øverste domstol).

- 4 Dommerne C.W. og B.Z., som også var blevet udnævnt til dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) efter indstilling fra domstolsrådet, der blev oprettet i henhold til proceduren fastsat i bestemmelserne i lovændringen af 8. december 2017, blev bl.a. udvalgt ved lodtrækning til dommerkollegiet på fem medlemmer til den såkaldte uafhængigheds- og uafhængighedstest.

Kort fremstilling for forelæggelsen

- 5 Den foreliggende sag adskiller sig fra sagerne I ZB 73/22 (C-96/24) og I ZB 81/23 (C-112/24), idet der ikke i denne sag er blevet indgivet anmodning om at udelukke dommerne C.W. og B.Z. fra at træffe afgørelse, da sådanne anmodninger i to andre nævnte sager blev forkastet og det af dommere, der var påvirket af mangler i deres udnævnelsesprocesser i forbindelse med tildelingen af deres anbefaling fra domstolsrådet, der var oprettet på baggrund af bestemmelserne i lovændringen af 8. december 2017. Det virker derfor meningsløst at indlede en procedure for udelukkelse af mangelfuldt udnævnte dommere.
- 6 I øvrigt er begrundelsen for anmodningen i det væsentlige identisk med begrundelsen for anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-96/24, mens de øvrige dele er analoge hermed.